

УДК 378.091.3:616-053.2

Богуцька Наталія,

кандидат медичних наук, доцент,

Тарнавська С.І.,

кандидат медичних наук, доцент,

кафедра педіатрії та дитячих інфекційних хвороб

Попелюк Н.О.,

кандидат медичних наук, доцент

кафедра педіатрії, неонатології та перинатальної медицини

Буковинського державного медичного університету

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ АНАЛІЗУ ПІДСУМКОВОЇ УСПІШНОСТІ З ПЕДІАТРІЇ, ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЇ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ «ЛІКУВАЛЬНА СПРАВА» ТА «ПЕДІАТРІЯ»

Аналіз підсумкової успішності з педіатрії, дитячих інфекцій за результатами ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок-2» здійснено у 527 студентів випускників спеціальностей «лікувальна справа» та «педіатрія». Крайня успішність студентів спеціальності «педіатрія» не мала гендерних особливостей, а серед випускників спеціальності «лікувальна справа» – асоціювала із приналежністю до жіночої статі.

Ключові слова: *додипломне навчання, педіатрія, гендерні особливості.*

Analysis of the final performance in Pediatrics, childhood infections according to result of an integrated licensing examination «Step 2» was done in 527 graduate students of specialties «General Medicine» and «Pediatrics». The better performance of students of the specialty «Pediatrics» was not gender-specific, and among graduates of specialty «General Medicine» – was associated with the female gender.

Keywords: *undergraduate education, pediatrics, gender peculiarities.*

Вступ. Дисципліна «Педіатрія, дитячі інфекції» за умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу вивчається студентами впродовж 4-6 курсів з раціональним поділом навчального матеріалу на 6 модулів [7, с.8]. Метою її впровадження є вдо-

сконалення системи об'єктивної оцінки якості знань. Критеріям стандартизованості і формалізованості такого оцінювання відповідає тестування випускників вищих медичних навчальних закладів під час ліцензійного інтегрованого іспиту (ЛІ) «Крок-2» [3, с. 44], що містить питання терапевтичного, хірургічного, педіатричного, гігієнічного профілю та з акушерства і гінекології, і здійснюється перед державним практично-орієнтованим випускним іспитом.

Метою дослідження було оцінити гендерну складову підсумкової успішності з педіатрії, дитячих інфекцій за результатами ЛІ «Крок-2» студентів-випускників спеціальностей «лікувальна справа» та «педіатрія».

Матеріал і методи. Здійснено аналіз результатів статистичної обробки анкетування та показників підсумкової успішності з педіатрії, дитячих інфекцій за результатами ЛІ «Крок-2» в динаміці навчання на 5-6 курсах 424 студентів спеціальності «лікувальна справа» (у т.ч. 228 випускниць) та 103 випускників спеціальності «педіатрія» (у т.ч. 84 студенток) впродовж трьох останніх навчальних років. Серед когорти студентів 167 були іноземними громадянами, середній вік становив $24,2 \pm 0,2$ роки, в цілому осіб жіночої статі було 59,2%. Одержані результати дослідження аналізували за допомогою комп'ютерних пакетів «STATISTICA» StatSoft Inc. для Windows на персональному комп'ютері з використанням параметричних методів обчислення та кластерного аналізу когорти студентів за імовірнісним підходом за методом К-середніх [5].

Результати та їх обговорення. В попередніх дослідженнях незалежно від спеціальності встановлено наявність кращої успішності з педіатричних модулів 2-4 в студентів 5 курсу [4, с.156] та констатовано в динаміці вивчення педіатрії гендерне вирівнювання підсумкової успішності на державних випускних іспитах зі спеціальності «педіатрія» [1, с. 280]. Динаміка успішності з модулів 1-6 незалежно від спеціальності свідчила про посередні бали на старті вивчення педіатрії, дитячих інфекцій (4 курс), погіршення успішності під час трьох модулів на 5 курсі та найвищу якість знань та вмій з дисципліни, продемонстровану студентами на 6 курсі під час інтегрування навчального матеріалу, вивченого на попередніх курсах.

Згідно результатів ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок-2» серед усіх субтестів найвищий відсоток вірних відповідей у студентів спеціальності «педіатрія» був саме з педіатричного розділу ($84,8 \pm 7,7\%$) при загальному – $77,5 \pm 7,4\%$ ($p < 0,001$), в той час як у студентів спеціальності «лікувальна справа» такої відмінності не встановлено (відповідно $75,5 \pm 16,7\%$ проти $74,3 \pm 13,5\%$, $p > 0,05$).

Серед контингенту спеціальності «педіатрія» істотної залежності підсумкової успішності з педіатрії від статевої приналежності не відмічено (див. табл.), а серед випускників спеціальності «лікувальна справа» саме у студенток виявились вірогідно вищими як загальний відсоток вірних відповідей, так і, особливо, результат з педіатричного субтесту (див. табл.).

Таблиця

Гендерні особливості підсумкової успішності з педіатрії у відсотках вірних відповідей ($M \pm SD, \%$) за результатами ЛІІ «Крок-2» у студентів різних спеціальностей

Спеціальність	Успішність за результатами ЛІІ (% вірних відповідей)	Студенти чоловічої статі	Студенти жіночої статі	pt
Лікувальна справа, n=424	Загальна	$72,4 \pm 11,4$	$75,4 \pm 15,3$	$< 0,01$
	Педіатричний субтест	$72,4 \pm 18,4$	$78,0 \pm 14,6$	$< 0,001$
pt		$> 0,05$	$> 0,05$	
Педіатрія, n=103	Загальна	$80,5 \pm 6,6$	$76,8 \pm 7,5$	$< 0,05$
	Педіатричний субтест	$86,5 \pm 6,2$	$84,4 \pm 8,0$	$= 0,3$
pt		$< 0,01$	$< 0,001$	

Слід відмітити, що співвідношення чоловіків до жінок серед когорти студентів спеціальності «лікувальна справа» становило 1,0:1,2 ($p = 0,1$), в той час як серед випускників спеціальності «педіатрія» – лише 1,0:4,4 ($p < 0,001$). Крім того, в студентів-чоловіків спеціальності «лікувальна справа» вірогідно більшою виявилась кількість пропущених лекцій з педіатрії, дитячих інфекцій впродовж 5-6 курсів ($5,5 \pm 3,6$ проти $3,8 \pm 3,4$ у жінок, $p < 0,001$), в той

час як у статевих підгрупах студентів спеціальності «педіатрія» такої відмінності щодо пропусків лекційних занять не було. Серед студентів спеціальності «лікувальна справа», що мали не більше 1 пропущеної лекції з дисципліни, результати педіатричного субтесту ЛШ «Крок-2» становили $81,4 \pm 11,7\%$ (min: max: 35,5:100) проти лише $71,2 \pm 18,4\%$ (min: max: 9,7:100), в тих випускників, що мали 2-10 пропусків ($p < 0,001$). Причому, серед студентів, що мали значну кількість пропусків, частка осіб чоловічої статі становила 57,1%, тоді як в референтній групі з 0-1 пропуском занять – лише 32,6% ($p < 0,001$). Серед студентів спеціальності «педіатрія» не відмічено випадків неуспішного складання ЛШ «Крок-2», тоді як серед 37 випускників спеціальності «лікувальна справа», що не впоралися з порогом в 50,5% вірних відповідей педіатричного субтесту, 67,6% були чоловіками ($p < 0,05$). Серед 134 «відмінників», що вірно відповіли на більше, ніж 85% питань педіатричного субтесту, 58,2% були жінками ($p < 0,07$).

Підсумкова успішність з педіатрії за результатами ЛШ «Крок-2» 14 студенток спеціальності «лікувальна справа», що впродовж 5-6 курсу вагітніли, народжували та годували немовлят грудьми і продовжували навчатись, була істотно вищою у порівнянні з рештою студентів цієї когорти та наближалась до успішності випускників спеціальності «педіатрія» ($82,0 \pm 7,6\%$, min: max: 71-96,8).

Відсоток вірних відповідей студентів з педіатрії за результатами ЛШ «Крок-2» знаходився у зворотній середньої сили залежності від кількості пропущених лекцій ($r = -0,5$; $p < 0,001$) та в слабкій прямій кореляційній залежності із приналежністю до жіночої статі ($r = 0,17$; $p < 0,001$), мешканням у гуртожитку (де співробітниками кафедри здійснювались додаткові консультації з підготовки до ЛШ) ($r = 0,25$; $p < 0,05$) та підсумковим результатом оцінювання на держспиті ($r = 0,24$; $p < 0,03$).

Результати підсумкової успішності з педіатрії, дитячих інфекцій за ЛШ «Крок-2» в цілому відповідали даним самооцінки студентами свого рівня знань та володіння практичними навичками і вміннями з педіатрії згідно анкетування [6, с.22]. При опитуванні студентів 28% з них доводилось докладати більше зусиль при вивченні педіатричних модулів у зіставленні з іншими, 9% – менше.

Самостійно оцінювали власний рівень знань та вмінь з педіатрії на 70% і вище – 39% студентів, на менше за 50% – 16%, 68% студентів оцінювали свій рівень володіння знаннями та вміннями з педіатрії в середньому на 3,5-4 бали, та лише 10% – вище (на 4,5-5 балів), причому гендерних особливостей не встановлено.

У кластерному аналізі когорти студентів застосовано варіанти, що на попередніх етапах дослідження були значущими у визначенні підсумкової успішності. За даними кластерного аналізу суцільної когорти студентів спеціальності «лікувальна справа» було сформовано дві підгрупи з істотно відмінними показниками успішності за результатами практично-орієнтованого держіспиту. Сформовані кластери характеризувались вірогідними відмінностями успішності з усіх шести модулів як дисципліни «Педіатрія, дитячі інфекції», так і споріднених циклів, а також вищим рівнем готовності до практичної діяльності за результатами самооцінки студентів. За іншими характеристиками, у тому числі, результатами ЛШ «Крок-2», гендерною приналежністю, істотних міжгрупових відмінностей у сформованих кластерах не встановлено.

Традиційно спеціальність «педіатрія» серед усіх лікарських спрямувань вважається «жіночою», що й зумовлює значне переважання юнок серед контингенту студентів. Існування гендерної «сегрегації» під час спеціалізації педіатрії як на до-, так і на післядипломному етапі здобування освіти у вищому медичному закладі, в більшості країн долається відсутністю окремої спеціальності «педіатрія» при вступі до закладу та необхідністю проходження практики з усіх основних клінічних спеціальностей впродовж навчання в резидентурі після отримання диплому [2, с. 329]. Дискримінація педіатрів визначалась наявністю великої кількості перешкод за необхідності зміни цієї спеціальності на інший вид лікарської практичної діяльності та відмінністю в оплаті праці. Наразі дискримінація щодо спеціальності «педіатрія» за умов запровадження медичної реформи полягає в значному скороченні цього контингенту лікарів, руйнації дільничної служби та необхідності проходження навчання для зміни спеціальності на «сімейну медицину» [8, с. 7].

Висновки. Аналіз підсумкової успішності з педіатрії, дитячих інфекцій за результатами ЛШ «Крок-2» випускників спеціальнос-

тей «лікувальна справа» та «педіатрія» свідчив про кращу успішність студентів спеціальності «педіатрія» з відсутністю гендерних особливостей. У випускниць спеціальності «лікувальна справа» результат ЛП з педіатричного субтесту був вірогідно вищим, що асоціювало із кращою трудовою дисципліною порівняно з чоловіками. Самооцінка студентами свого рівня знань та володіння практичними навичками і вміннями з педіатрії згідно анкетування асоціювала з результатами підсумкової успішності з педіатрії, дитячих інфекцій та не залежала від статі.

Використана література:

1. Bohutska N.K. Do gender-related differences in the examination performance of the 6-year students exist? / N.K. Bohutska // Abstractbook of the 13th European Students' Conference at Charite, Berlin (for med.students and young doctors, 29.10-3.11.2002). – P. 280.

2. Minkovitz C.S. Community Pediatrics: Gender Differences in Perspectives of Residents / C.S. Minkovitz, A. Chandra, B.S. Solomon et al. // Ambulatory Pediatrics. – 2006. – №6. – P. 326-331.

3. Волосовець О.П., Булах І.Є. Професійна підготовка дитячого лікаря: від «навчання на все життя» до «навчання через все життя» / О.П. Волосовець, І.Є. Булах // Медична освіта. – Т.:Укрмедкнига, 2010. – №2. – С. 43-46.

4. Воротняк Т.М. Аналіз успішності навчання в медичному університеті залежно від гендерної приналежності / Т.М. Воротняк // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції [«Гендерна проблематика та антропологічні горизонти»], (Острог, 16-17.03.2012). – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012 р. – 200 с. – С. 154-156.

5. Гланц С. Медико-биологическая статистика. Пер с англ. – М.:Практика, 1998. – 459 с.

6. Мищенко Л.В. Гендерные структуры интегральной индивидуальности студентов в зависимости от их отношения к учебной деятельности / Л.В.Мищенко // Психология в вузе. – 2008. – N 1. – С. 6-24.

7. Тяжка О.В. Досвід кафедри педіатрії щодо шляхів удосконалення організації навчального процесу за кредитно-модульною системою при викладанні дисципліни на медичному факультеті / О.В. Тяжка, А.М. Антошкіна, Т.В. Починок та ін. // Медична освіта. – 2009. – №4. – С.8-9.

8. Чичерин Л.П. Проблемы общественного здравоохранения применительно к педиатрической службе /Л.П. Чичерин // Общественное здоровье и здравоохранение. – 2005. – № 3-4. – С. 4-10.